

apellec | PERE FARRANDO. Corrector i professor de l'Escola Eina

Deixem-ho rodó

L'«Ortotipografia» de Josep M. Pujol i Joan Solà continua sent el referent en l'edició de textos, però la gent que escriu necessita una presentació més sintètica d'alguns criteris

«Tu posaries 'tour' en cursiva?», li deia un escriptor a un altre. I la conversa podria ser real, perquè els autors saben coses com aquesta de la cursiva per a les expressions d'altres llengües. I coneixen, també, els usos de les cometes i de les versaletes. Déu n'hi do, com sovintegen en els textos impresos la cursiva, les cometes i les versaletes, per bé que són solament una part de l'ortotipografia.

De vegades l'empenta ortotipogràfica dels autors arriba molt lluny, com passa en l'arqueologia, per posar-ne un exemple amb la intenció de ser constructiu. Els arqueòlegs s'haurien de replantejar aquella màxima seva que diu que «el llatí es marca sempre» i que els empeny fins i tot a cursivitzar noms de lloc com Dianium (Dènia), també a les tapes dels llibres amb títols compostos en majúscules, cosa que fa bastant mal d'ulls. D'altra banda, les convencions ortotipogràfiques, en català, estan

ben establertes. ¡Quantes llengües voldrien disposar de dues obres com el *Manual d'estil* (de Mestres i altres) i l'*Ortotipografia* (de Pujol i Solà)! I tot i així, la cursiva marcadora d'estrangerismes com *tour* continua sense tenir una redacció que la faci assimilable pel comú de la gent que escriu. L'*Ortotipografia* hi dedica set pàgines, una exhaustivitat comprensible, senzillament perquè és el llibre que ens ha ensenyat a pensar en aquestes qüestions.

Ens fan falta, doncs, dues o tres pàgines de l'estil de les que hi ha a les *New Hart's Rules* d'Oxford sota l'epígraf «*Foreign words and phrases*», que recollissin l'essència de les explicacions de Pujol i Solà. Podrien dir que s'escriu en rodona tota expressió d'un referent que ja no sigui percebut com a forà («*no longer regarded as distinctively foreign*», es llegeix a les NHR). Jo ho faria amb *top model*, *background*, *guacamole*, *tour*, *flyer* i *wusabi*. Així ens aniríem

allunyant de la pràctica marcadora actual, que «es justifica com a sistema de defensa davant la pressió de les llengües estrangeres més poderoses», diu l'*Ortotipografia*. Mentrestant, hauríem d'escampar una idea important entre els professionals de la llengua: la cursiva, un autèntic recurs de l'edició, no serveix per fer que una paraula «ja sigui correcta» o si més no «tolerable». Perquè *tour* i tots els altres estrangerismes ho són per sí mateixos, de correctes.

Ja es veu que la qüestió és complexa. En resum, la cursiva hauria de resultar excepcional. Perquè un text esquitxat de lletres inclinades pot resultar desorientador i tipogràficament caòtic. El partit de l'ortotipografia no es juga en la lliga de l'ortografia i els jugadors —ja ho deien Pujol i Solà— són tothom que escriu. Podríem discutir qui fa d'àrbitre i no ens aclariríem en la redacció del reglament. I, encara, ni als correctors ni a l'IEC els pertoca el paper de l'entrenador.